

Regionkontor landbruk
Årsmelding 2016

Innhold

<i>REGIONKONTOR LANDBRUK</i>	4
Ansatte i 2016	4
Samrådingsgruppa	5
Organisasjonskart	5
<i>"ÅRET SOM HAR GÅTT"</i>	5
<i>ØKONOMI</i>	8
<i>PLANARBEID M.M.</i>	10
Kommuneplanrullering og landbruksplan i Lørenskog	11
Kommuneplanrullering og landbruksplan i Rælingen	11
Områder i Oslo	11
Skedsmo i kommuneplanrullering	12
Kommuneplanrullering i Nittedal og landbruksplan.....	12
Landbrukskontorets lovsaker	12
Markaloven	13
Beredskapsplan for landbruk.....	13
Landbruksmeldingen	13
<i>SKOGBRUKSFORVALTNINGEN</i>	14
Skogressursen	14
Tilskudd til næringstiltak i skog.....	14
.....	14
Markaforskriften.....	14
<i>JORDBRUK</i>	16
Produksjonstilskuddene	16
Erstatning ved klimabetinget avlingsskade	16
Velferdsordninger i landbruket	16
Ajourhold av markslag.....	16
<i>MILJØ - OG KULTURMINNEFORVALTNING</i>	17
Informasjonsarbeid.....	17
Tilskuddsforvaltning/Tiltaksstrategier	18
Kulturlandskapsprisen 2016	18

Miljø- og kulturminneregistreringer.....	19	
Tilskudd til miljøtiltak i skog.....	19	
Dreneringstilskudd.....	19	
SMIL – spesielle miljøtiltak i jordbruket.....	19	
Utvalgte kulturlandskap i jordbruket.....	20	
Regionalt miljøprogram (RMP).....	20	
Vannkvalitet.....	21	
Økologisk dyrking.....	21	
Plantevernmiddebevis.....	22	
Areal- og kulturlandskapstilskudd.....	22	
Veterinærvaktordning.....	22	
Forvaltning av Skulerud skog, Lørenskog.....	22	
Vilt- og innlandsfiskeremnda i Skedsmo.....	22	
Viltforvaltning i Nittedal.....	23	
<i>PROSJEKTER INNEN MILJØ- OG KULTURVERN</i>	<i>24</i>	
Pilegrimsleden og Farseggen/Bøler/Enger i Skedsmo kommune		24
<i>NÆRINGSUTVIKLING</i>	<i>25</i>	
<i>VEDLEGG – STATISTIKK OG ØKONOMI</i>	<i>27</i>	
Skogbruksstatistikk.....	29	
Jordbruksstatistikk.....	30	

REGIONKONTOR LANDBRUK

Regionkontor landbruk, *RKL*, utgjør landbrukskontorene i kommunene Lørenskog, Nittedal, Oslo, Rælingen og Skedsmo. Målet for kontoret er at «*RKL skal være et effektivt og faglig kompetent landbrukskontor for avtalepartene*».

Landbrukskontoret er et lokalt kompetansesenter for landbruk i de respektive kommunene. Den kommunale landbruksforvaltning er av en slik karakter at oppgavene må løses i nært samarbeid med andre lokale etater og organisasjoner. Det faglige målet for kontoret er at det «*skal fremme en bærekraftig forvaltning av jord- og skogressursene med sikte på verdiskapning, sikring av produksjonsgrunnlaget, det biologiske mangfoldet, hensyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene*».

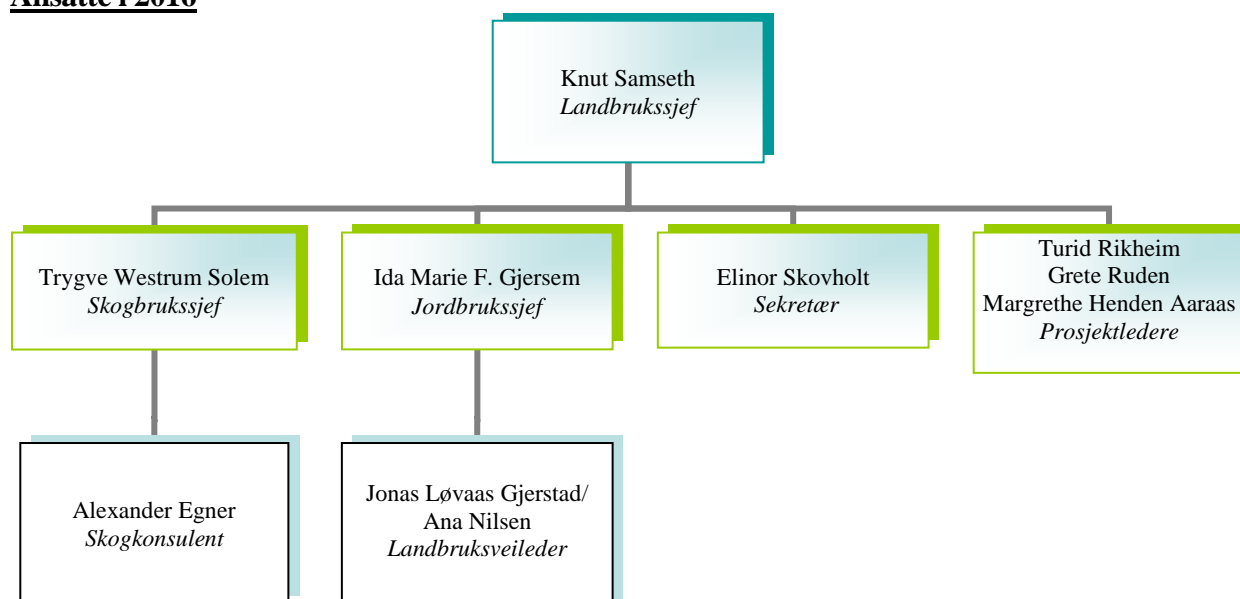
Den kommunale veterinære vaktadministrasjon for kliniske oppgaver besørges fra kontoret. Vaktområdet Nye-Stor-Oslo gjelder også Asker og Bærum.

RKL er administrativt underlagt Skedsmo kommune. Kontoret er en egen kommunal, administrativ enhet, felles for de samarbeidende kommunene. Det er rådmannen i Skedsmo som sørger for samordning av kommunenes interesser. Samrådsgruppen for kontoret er et forum for denne samordningen. Alle kommunene har vedtatt delegeringsmyndighet til landbrukssjefen via rådmannen i Skedsmo.

Landbrukskontoret er ulikt organisatorisk plassert i de ulike kommunene (se organisasjonskart på side 5).

Kontoret har 5,1 årsverk. To ansatte har deltidsstillinger. Grete Ruden har både vikariert som landbruksveileder og vært prosjektleder. Sammen med Turid Rikheim har hun jobbet med Pilegrimsleden og skjøtselsplan for kulturminneområde ved Brånås. Margrethe Henden Aaraas har jobbet med prosjektet Bed and Breakfast på gård. Kontoret har gleden av tilby prosjektleder for vannområde Leira-Nitelva, Line Gustavsens, kontorplass.

Ansatte i 2016

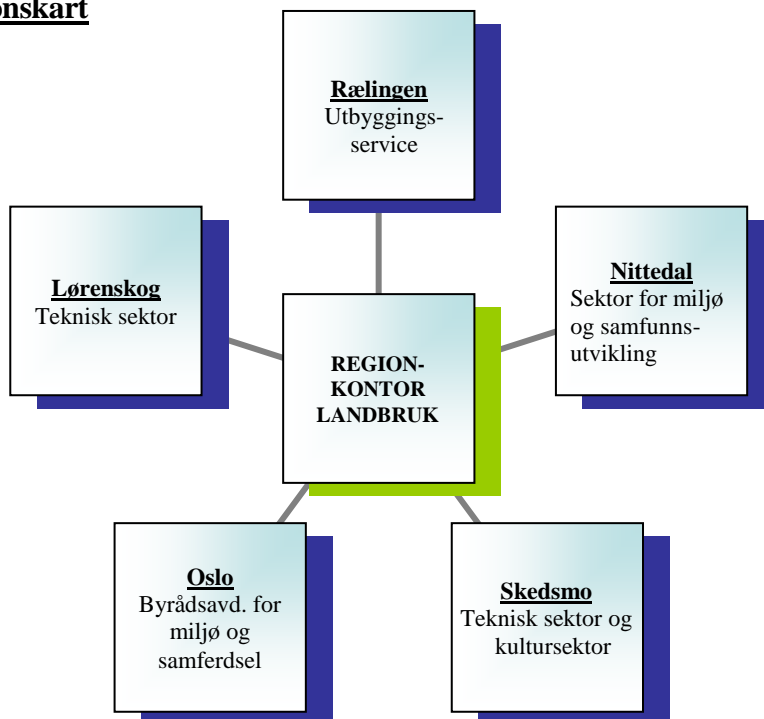

Samråingsgruppa

Samråingsgruppa for Regionkontor landbruk har hatt 4 møter i 2016. De som har representert rådmennene og byråd er:

- Bjørn Torp, Kari Westgaard Berg (Lørenskog)
- Kristin Hurthi (Nittedal)
- Lise Jørstad (Oslo)
- John Hage (Rælingen)
- Thor Sandness (Skedsmo)

Organisasjonskart

”ÅRET SOM HAR GÅTT”

Friluftslivet og landbruk er spesielt knyttet til hverandre i våre sterkt befolkede områder. Derfor var det stor interesse for Friluftsmeldingen fra regjeringen våren 2016. Hvilken betydning har landbruket for menneskene som bor rundt landbruksarealene? Skogen har allerede fått sin oppmerksomhet med turløyper, parkeringsareal og serveringssteder. Veiene og anleggene som skogbruket har anlagt og vedlikeholder, er av sær stor betydning for tilgjengeligheten for allmenheten, og hogstområder gir variasjon i turområdene. Samtidig som friluftslivet drar nytte av dette, skal næringsøkonomien fungere i skogbruket. Denne sameksistensen kan ikke repeteres for ofte.

Jordbrukslandskapet er en annen faktor i friluftslivet. I 2016 hadde landbrukskontoret gleden av å slutføre prosjektet om pilegrimsleden gjennom skogene på Gjelleråsen og kulturlandskapet i Nittedal og Skedsmo. Dette prosjektet ledet også hen til en åpningsdag med kulturopplevelse i kirke og historiefortelling i vandreteteaterstykket om pilegrimen Farseggen. Prosjektet er ikke alene et eksempel på hvilken betydning et åpent landskap har for friluftslivet, for det er mange slike eksempler som Bygdø, Bogstad eller mer idrettsrettede tiltak som Marikollen i Rælingen. Men det understreker viktigheten av å ha et aktivt landbruk og et levende landskap med dyr. Det er derfor viktig å gi

oppmerksomheten til de som velger å ha dyr på beite på sin gård. Gleden var spesielt stor da familien Kaksrud Klever i Skedsmo fikk kulturlandskapsprisen for 2016. Dette er en gård som har stått alene mot søppelplassen på Berger som nabo i mange år. I dag er dette naboskapet mye bedre. Atter en seier for beitelandskapet var det når Oslo fikk sine 23 kystgeiter før jul. Kystgeitene skal sikre at landskapet i Sørkedalen og på øyene i Oslofjorden blir holdt vedlike og kanskje få utvidet det åpne landskapet. Og det er spesielt hyggelig at husdyrholdet holdes vedlike i alle kommuner og at flere vil åpne nye områder for husdyr.

Etter rekordåret 2015 for jordbruket, holdt avlingsnivået for korndyrking seg høyt også i 2016. Felleskjøpet stipulerte i november et avlingsnivå på 453 kg korn (bygg, hvete, rug og havre) pr daa eller 461 kg hvete pr daa. I 2015 var snittet 573 kg hvete som var det høyeste nivået på 25 år. 2016 er det tredje gode året etter bunnivået i 2013 (388 kg hvete pr daa). Spesielt for 2016 er det at kvaliteten på mathveten er bedre enn fjoråret målt utfra proteininnholdet (13,6 % mot 2015 sitt 12,4 %).

Jentene ved «Blomsterhagen på Abildsø» fikk årets bygdeutviklingspris for Oslo. De har gjennom sin virksomhet vært først i Norge med produksjon av økologiske snittblomster dyrket på friland. De selger blomster fra eget utsalg, gjennom nettet og arrangerer også ulike kurs. Blomsterhagen på Abildsø har også hatt ansatt i arbeidstrening gjennom Nav. Dette har styrket Oslos agronomiske kompetanse innen blomsterfaget og bidratt positivt til lokalmiljøet. Abildsø gård som sosial entreprenør er også styrket med denne tilstedeværelsen.

I 2016 var det stor pågang for SMIL- midler. Vi fikk total 46 SMIL søknader og mange av dem var omfattende prosjekter som gjaldt gjenåpning av gjengrodde beiteområder eller utbedring av hydrotekniske anlegg. Det merkes at behovet for SMIL-midler er stort i vår region. Bøndene er mere miljøbevisste og er villige til å investere i forurensningstiltak og tiltak som fremmer naturverdier. I motsetning til SMIL, er dreneringstilskuddet ikke så populært pga. lave satser som dekker kun 20 – 30 % av grøftekostnadene. I 2016 var det totalt 4 dreneringssøknader.

Det ble i 2016 avvirket totalt 79 992 m³ tømmer innenfor regionen. Dette er en klar økning fra året før, og også en forsiktig økning i forhold til gjennomsnittet de siste 5 årene. Året har vært preget av stabile tømmerpriser, med om lag like priser i desember -15 som i desember -16.

Det ble utført ungskogpleie på 1098 daa ungskog i 2016. Dette er en klar nedgang fra 2015, og godt under gjennomsnittet de siste fem årene. I 2016 er det ikke holdt et eget skogkulturprosjekt, noe som kan forklare nedgangen. Tilskuddssatsen for ungskogpleie i barskogbestand ligger for tiden på 40 %, og har vært stabil de siste årene. Alle tilgjengelige tilskuddsmidler ble brukt opp i 2016.

Landbrukskontoret nytter en informasjonsstrategi gjennom utsending av infoskriv og sms til aktive gårdbrukere og andre mottakere. Hjemmesiden brukes aktivt til å informere om aktuell søknadsfrister og aktiviteter som foregår både i regi av landbrukskontoret og aktører innenfor landbruksnæringen. Infoskrivet ble i 2016 sendt ut 4 ganger både til aktive jord- og skogbrukere, grunneiere og andre mottakere.

Vi takker eierkommunene for samarbeidet i 2016.

*Knut Samseth
landbrukssjef*

HOVEDTALL

Tabell 1: Hovedaktiviteter i regionen i 2016. Tallene i parentes er for 2015.

	LØREN -SKOG	NITTE- DAL	OSLO	RÆLINGEN	SKEDSMO	SUM
GENERELT						
Jord daa ¹	6 000	17 568	9 805	6 268	20 098	59 739
Prod. skog daa ¹	46 273	139 274	267 130	41 874	28 930	523 481
Annet daa ¹	4 107	12 302	35 939	3 085	8 662	64 095
Totalt daa Landbruksareal ¹	56 380	169 144	312 874	51 227	57 690	647 315
Kommuner total areal daa ²	70 550	186 230	454 090	71 680	77 030	859 580
Eierenheter jord og/eller skogbruk ³	68	226	115	72	165	661
Driftsenheter jordbruk ⁴	21 (21)	48 (48)	25 (25)	18 (19)	39 (39)	151 (152)
Melkeprodusenter	1 (1)	1 (1)	2 (2)	4 (4)	6 (6)	14 (14)
ORDINÆRT JORD- OG SKOGBRUK, SØKNADER						
Produksjonstilskudd	30 (30)	68 (69)	39 (38)	39 (30)	54 (57)	220 (224)
Tilskudd til skogkultur	2 (3)	15 (8)	8 (18)	2 (5)	3 (0)	30 (34)
Tilskudd til veibyggning og hestedrift	0 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (1)
Hogstmeldinger	9 (16)	42 (64)	48 (113)	4 (6)	10 (16)	113 (215)
VELFERDSORDNINGER I LANDBRUKET, SØKNADER						
Avløser sykdom og fritid	9 (8)	14 (12)	5 (4)	9 (8)	13 (15)	50 (47)
Tidligpensjonsordning	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
MILJØ OG KULTURVERN, SØKNADER (se også ordinært jord og skogbruk)						
Tiltak mot forurensning	1 (2)	5 (5)	1 (5)	2 (7)	4 (5)	13(24)
Kulturlandskapstiltak	2 (4)	1 (8)	2 (4)	2 (3)	1 (3)	8 (22)
Regionalt miljøprogram	7 (7)	24(26)	15 (14)	13 (16)	26 (26)	85 (89)
Autorisasjonsbevis for bruk av plantevernmidler	4 (1)	7 (5)	16 (24)	2 (5)	10 (7)	39 (42)
NÆRINGSUTVIKLING, SØKNADER						
Trad. jordbruk (BU og husdyrkonsesjon)	0 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (1)	0 (1)	0 (3)
Etablering/ bedriftsutvikling (BU)	0 (0)	3 (1)	1 (2)	0 (1)	0 (0)	4 (4)
Bioenergi	0 (0)	1 (0)	0 (1)	0 (0)	1 (0)	2 (1)

1. Arealene basert på Arealressursstatistikk AR5, 2016 (www.skogoglandskap.no/seksjoner/arealressursstatistikk)

2. Statens kartverk

3. Data basert på landbruksregisteret 2012, landbrukseiendommer med aktive eiere og over 5 daa jordbruksareal og/eller 25 daa skog.

4. Kun bruk som søker om produksjonstillegg 20.01.2016 og/eller 20.08.2016.

ØKONOMI

Omsetningen for RKL i 2016 er på kr 6,717 mill., (ekskl bruk av fondsmidler kr 255.198). RKL gjør i tillegg til ordinær jord- og skogbruksforvaltning, også prosjekt og andre oppdrag for stat og kommune. Prosjekt som kystgeit til Oslo og andre kommunale bilaterale avtaler gir stor aktivitet i løpet av året. RKL administrerer veterinærvaktordningen for 7 kommuner (inkl Bærum og Asker). Viltforvaltning og kommuneskogforvaltning i noen kommuner er viktige bidrag. Prosjekter genererer 1,477 mill kroner i inntekter til kontoret.

Regnskapet for kontoret viser at kontoret netto avsetter til fond kr 376.909 til «Ikke disponert avsetning» (konto 25615900) mot netto avsetning kr 460.745 i 2015.

Skedsmo kommune har i henhold til avtalen mellom RKL-kommunene, med virkning fra og med 2010 krevd kompensert tjenester kommunen utfører for kontoret (administrasjonsutgifter), i første rekke IT-tjeneste, tjeneste innen sentralbord og arkiv/post. Avtalen ble reforhandlet i 2013 for IT-tjenester og sentralbordfunksjon. Arkivtjeneste er ikke fakturert for i regnskapet 2016.

Tabell 2: Regnskap og budsjett for 2016 og 2015

	Regnskap 2015	Revidert Budsjett 2015	Regnskap 2016	Revidert Budsjett 2016	Opprinn. budsjett 2016
Lønn	3 469 850	3 467 800	3 843 073	3 890 200	3 890 200
Driftsutgifter inkl mva	2 410 378	1 885 700	2 025 176	2 160 000	2 160 000
Brutto drift	5 880 228	5 353 500	5 868 249	6 050 200	6 050 200
Ikke disponerte midler - Avsatt	836 894	778 000	394 758	0	0
Bundne midler - Avsatt	268 448	220 000	409 610	0	0
SUM utg	6 717 123	6 131 500	6 672 618	6 050 200	6 050 200
REFUSJON KOMM	-4 419 000	-4 413 000	-5 096 129	-4 942 000	-4 942 000
ANDRE INNTEKTER	-1 896 473	-1 399 840	-1 321 290	-1 005 000	-1 005 000
Ikke disponerte midler - Bruk	-376 149	-318 660	-17 849	-84 200	-84 200
Bundne midler - Bruk	-25 500	0	-237 349	0	0
Inntekt	-6 717 123	-6 131 500	-6 672 618	-6 050 200	-6 050 200

På konto «ikke disponerte midler» er det **kr 2 541 841** (2 164 932 i 2015 på konto 25615900) ved slutten av 2016. En betydelig del av dette beløpet er istandkommet av konsesjonsgebyret under konsesjonsloven før 2004, men også innsparte midler i tidligere prosjekt. Det forventes at prosjekt urbant landbruk i by og bygd i 2017 vil redusere det opparbeidede fondet.

RKL har ytt tjenester gjennom prosjekter og betalingsformidling; kartabonnement Oslo, utleie av kontorlokaler, skogforvaltning i Lørenskog og i Skedsmo, viltforvaltning for Rælingen, Skedsmo og Nittedal, pilegrimsled Skedsmo, prosjekt Bed and Breakfast på gård og Kystgeit til Oslo. I prosjektene har prosjektmedarbeider og kontoransatte jobbet.

Det er avsatt midler på egne bundne konti, se tabell 3. Tabellen viser en oversikt over konto som er bundet til fysiske miljøtiltak (Nittedal og i Lørenskog) og igangværende prosjekt (kystgeit). I tillegg er det rest av tidligere avsluttede prosjekt (områdetiltaksprosjektene ble sluttutbetalt i 2004). I sum er dette prosjektmidler tilsvarende kr 742 798. En viktig del av økningen i 2016 kommer av igangsatt hovedprosjekt om kystgeit.

Tabell 3: Oversikt over overskudd fra tidligere års prosjekt og kommunalt avsatte midler i Lørenskog og Oslo og forbruk i 2016 (konto 25115900)

	Overskudd fra 2015	Forbruk 2016	Overført til 2017
Rest av tidligere miljøprosjekt (Områdetiltak, 5180)	103 274	17 349	85 925
Rest av tidligere skjøtselsprosjekt (5188,5189,5170)	94 310	0	94 310
Prosjekt 5915 Nittedal/fangdam kt25115901	220 000		220 000
Fysiske rensetiltak i Lørenskog	152 953	0	152 953
Prosjekt 5196 Kystgeit	0	-189 609	189 609
SUM kt 25115900 og 25115901	570 538	-172 260	742 798

PLANARBEID M.M.

Landbrukskontoret utfører sine lovoppgaver med bakgrunn i delegeringsvedtak fra hver enkelt kommune til landbrukssjefen. Kommunenes delegererte myndighet gjelder blant annet **jord-, skog-, konsesjons-, odels-, forpaktings- og forurensningsloven** (jordbruksdelen av forskriftene). Landbrukskontoret lager saksframlegg innenfor disse lovene eller gir uttalelser til øvrige saker som en intern høringsinstans i kommunen. Sistnevnte gjelder spesielt i forbindelse med byggesaker og reguleringsplansaker.

Rammene som ligger til grunn for sakshåndtering ved landbrukskontoret er kommunenes kommuneplaner. Alle kommuner har en fullført saksbehandling etter jordlov og etter plan- og bygningslov.

Konsesjonssøknadene i 2016 har blitt vurdert i forhold til at prisene på gårdsbruk i området fortsatt følger statlig landbrukspolitikk vedtatt i Stortinget. Landbruksminister Dales brev i 2016 har ryddet i tidligere uklare brev fra Landbruks- og matdepartementet i 2015 om hvordan prisvurderingen skal legges vekt på i konsesjonsbehandlingen. Søkere kan ha vansker med kompetansekravet i loven. I 2016 har flere konsesjonssøknader fått vilkår om personlig kompetanseheving via kurs på landbruksskole eller praksis.

«**Plan- og bygningsloven og Landbruk Pluss**», veileder for saksbehandling av saker i LNF-område, drøfter tiltak i og i forbindelse med landbruk, og stedbunden næring. Etablering av tilleggsnæringer i liten målestokk, er ment å skulle bli lettere i forhold til offentlig myndighet. I noen saker blir det jordlovsbehandling ved omdisponering av jord. Uttalelser fra landbrukskontoret gis i lys av kommunenes planbestemmelser for LNF-områder.

Estetiske vurderinger om utvikling av hus på tun, nye eller bruksendring av eksisterende hus, er sentralt vurderingskriterium ut fra det landskap som tiltaket plasseres i. Det legges også vekt på å framelske bruken av gamle bygg.

Landbrukskontoret har i løpet av året gitt uttalelser til reguleringsplaner i eller inntil LNF-områder. Uttalelsene tar opp emner som boforhold, og muligheten for å drive jord- og skogbruk i fremtiden inntil planområdets avgrensning. Det er en utfordring å få prioritert ressurser ved kontoret som kan følge opp den store mengden planer det er innenfor våre kommuner.

LNF-forum er et faglig samhandlingssted for miljø-, plan-, bygnings-, kultur- og landbruksfaglig kompetanse. I hver av de fire kommunene på Romerike skjer det en koordinering av plan- og bygningslovssaker. Det har vært to til fire møter i hver av kommunene i 2016. For Oslo er LNF-forum et samarbeid med Byantikvaren og Bymiljøetaten i Oslo om landbruk og prosjektrelaterte oppgaver, men i 2016 var det også et møte med flere avdelinger ved plan- og bygningsetaten om saksbehandlingsrutiner og saker som pågår.

Massehåndtering

De betydelige utbyggingsprosjektene i Oslo og omegn gir stor pågang på masser til LNF-områder. Samtidig er jordbruksarealene ressurser for matproduksjon eller grusuttak.

Akershus fylkeskommunen vedtok i 2016 en regional plan for masseforvaltning i Akershus med retningslinjer for arealplaner i kommunene. Dette arbeidet startet i 2015 hvor Regionkontor landbruk var med i prosjektgruppa.

RKL bruker mye ressurser på massehåndteringssaker og mange grunneiere kommer innom for å diskutere deres mulighet, så også i 2016. Flere entreprenørfirma har en portefølje av kommuner de kan fylle i.

Kommuneplan og landbruksplan i Lørenskog

Lørenskog kommune vedtok landbruksplanen i 2007. Planen skal ivareta landbrukspolitikk lokalt – miljøvern, friluftsliv, arealpolitikk, tilleggsnæringer og tradisjonelt landbruk. Kommunen skal opprette et fond for å sikre drivverdig landbruk og skjøtsel innenfor Lørenskog Grønne sentrum og Losbydalen spesialområde.

Kommunen har i kommuneplanen fastholdt sin fortetningspolitikk og har ikke ønsket utbygging i LNF-områder. En effektiv bruk av arealer avsatt til bolig skal sørge for vern av resterende jordbruksareal. Planen ble vedtatt den 11.02.15.

Det er igangsatt arbeid med rullering av landbruksplanen. Viktige tema er økt matproduksjon, økt næringsutvikling innenfor landbruket, kulturlandskap og kulturminner, klima, energi og forurensning og friluftsliv og folkehelse. Landbruksplanen blir i denne runden en temaplan og ikke en kommunedelplan.

Kommuneplan og landbruksplan i Rælingen

Rælingen vedtok sin nye kommuneplan i 2015. Langsiktige grenser for landbruket ble videreført i den nye arealplanen. Disse grensene har markert ønsket utvikling for tre tettsteder på lang sikt. Grønn strek, som er en del av kommunens langsiktige utbyggingsgrense og de arealstrategiske retningslinjene, er ikke juridisk bindende. Grønn strek har derimot sterk forankring i kommunens arealstrategiske retningslinjer og vises på plankartet som en stiplet grønn informasjonslinje. I flere av delområdene er utbyggingen styrt mot skogområde framfor jordbruksareal.

Kommunedelplan Landbruk ble vedtatt i 2016 sammen med en tiltaksplan. Landbruksplanen er et kommunalt dokument for ønsket utvikling for kommunen i ulike fagområder overfor landbruket. I tiltaksplanen er det derfor ansvarsområder lagt til helse, utbyggingstjeneste mfl. Viktige tema er økt matproduksjon, økt næringsutvikling innenfor landbruket, kulturlandskap og kulturminner, klima, energi og forurensning og friluftsliv og folkehelse.

Områder i Oslo

Oslo har over en årrekke arbeidet med en gjennomgang av kultur- og landskapsverdier i Sørkedalen. I 2008 vedtok bystyret at byrådet skulle legge fram en skjøtelsesplan for ivaretagelse av kulturlandskapet i Sørkedalen (Sørkedalen – evaluering av bebyggelse og vurdering av verneverdier). Skjøtelsesplan for Sørkedalen med tilhørende dokument ble ferdigstilt i 2015. En økonomisk plan er sendt byråden for videre oppfølging. Som en oppfølging av skjøtelsesoppgavene, ble det i 2016 gjennomført et prosjekt om å få kystgeit til Oslo (se eget kapittel).

Kommuneplanen ble vedtatt i 2015. Aktivitetssone i bynær del av Marka er nytt element i planen. Det nye byrådet ønsker ikke aktivitetssoner og disse vil bli fjernet ved revidering av kommuneplanen. Den nye bydelen Gjersrud/Stensrud innebærer stort tap av matjord og RKL har uttrykt bekymring for etterbruken av dette.

Skedsmo i kommuneplanrullering

Skedsmo kommune har i den gjeldende arealplanen fra 2015 understreket et langsiktig vern gjennom hensynssone med særlig hensyn til landbruk mm.av (tidligere Høyt prioritert LNF-område) og markagrensa. En viktig del av dette har vært politikktutforming om de ”Åpne arealer”. Temaplanen med samme tittel har sammenstilt dyrkbarhet for korn, naturtyperegistreringer, kulturlandskapsvurderinger og viktige kulturminner. Landbrukets tiltaksstrategier er også innarbeidet i dokumentet.

Grøntplanen (vedtatt 2012) omhandler arealplaner innenfor byggesonen, men har føringer som gjelder bevegelseslinjer i LNF-områder. Arbeidet med Områdeplanen for Nitelva og tilknyttede areal som ble startet opp 2015, fortsatte i 2016. Planen innebærer stier og tilrettelegging for friluftsliv i et område hvor landbruk er aktivt med kornbruk og husdyrhold. Landbrukskontoret deltar i referansegruppa.

Landbrukskontoret ledet et tre-årig prosjekt langs pilegrimsleden og området Farseggen-Bøler-Enger som ble avsluttet 2016 (se mer om dette i kapitlet «Prosjekter innen miljø- og kulturvern»).

Kommuneplanrullering i Nittedal og landbruksplan

Nittedal fikk ny kommuneplan i 2015. I de kommende planperiodene vil en mer konsentrert tettstedsutvikling ha prioritet for å utvikle mer helhetlige og komplette steder, særlig ved Mo gård. En direkte følge av utviklingen på Mo, er etablering av tilrettelagt friluftsliv langs Nitelva.

I samband med kommuneplanarbeidet har det vært bekymring fra landbruket om hvordan landbrukets egne tiltak i hensynssoner skal behandles. Kommunen fortsatte sitt arbeid i 2016 med å utarbeide en folder for veiledning til landbruket.

Nittedal særmerker seg med mange bedrifter med tilknytning til landbrukets driftsbygninger, flere med mange ansatte. Denne egenskapen har historisk bakgrunn i tilleggsnæringer utspunnet fra landbruket. Nittedal vedtok en strategisk næringsplan i 2016 hvor grønn næringsutvikling stod sentralt.

Landbruksplanen fra 2010 innebærer en styrking av landbruket, satsing på bioenergi og tilrettelegging av stier langs Nitelva.

Landbrukskontorets lovsaker

Landbrukskontoret har hatt 82 saker til behandling etter de lover og forskrifter hvor kontoret er delegert myndighet.

Tabell 4: Antall lovsaker behandlet ved landbrukskontoret.

	Lørenskog	Nittedal	Oslo	Rælingen	Skedsmo	SUM
Jordlovsaker ¹	1	6	5	2	5	19
Konsesjonssak	0	4	3	0	1	8
Fritak for bo- og driveplikt	0	0	0	0	0	0
Diverse ²	6	24	7	1	17	55
Sum	7	34	15	3	23	82

1.) Unntatt behandling av saker relatert til økonomiske tilskuddsordninger etter egne forskrifter (SMIL m.fl.), se vedlegg.

2.) Plan- og bygningssaker til uttalelse, bakkeplaneringsvedtak, gjødselvereforskrift, jordleieavtaler.

* Saker etter skogbruksloven er rapportert på i eget kapittel.

Markaloven

I henhold til markaloven, er bygge- og anleggstiltak forbudt i Marka, og områder med særlig verdi for friluftsliv og opplevelse, er vernet som «eventyrskog». Landbrukstiltak er unntatt fra byggeforbudet, men det skal allikevel søkes om alle tiltak, for at kommunen skal kunne fastsette om tiltaket faktisk er et landbrukstiltak. I og utenfor Marka, ble det søkt om etablering eller rehabilitering av 7 ulike landbruksveiprosjekter i 2016.

Etablering av ridestier er til nå forstått som reguleringsplanpliktig. De store planomkostningene dette arbeidet har, har ført til at det ikke jobbes lenger med ridestier innenfor Marka.

Granskog i Østmarka. Foto: Grete Ruden

Beredskapsplan for landbruk

En digital beredskapsplan med Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse), basert på Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps (DSB) verktøy CIM, ble utarbeidet i 2014. Beredskapsplanen beskriver uønskede, ekstraordinære hendelser i landbruket, og hendelser der landbruk blir spesielt skadelidende. Planen gir en instruks for hvordan kommunene skal håndtere disse, ved hjelp av Regionkontor landbruk.

Beredskapsansvarlige i hver kommune samt Beredskapsetaten i Oslo er kontaktpunkt mellom RKL og kommunen. Planen er innarbeidet i administrasjonens øvrige beredskapsplaner, og vedlikeholdes årlig.

Landbruksmeldingen

I desember 2016 ble Regjeringens landbruksmelding oversendt Stortinget, Meld. St. 11 (2016-2017). Meldingen tar opp forhold i hele verdikjeden for norsk jordbruk: En effektiv næring som leverer det forbrukerne etterspør, og som tar inn over seg et stadig mer krevende internasjonalt marked.

Landbrukskontoret er delegert ansvar for saksbehandling og tilsyn etter skogbrukslova med tilhørende forskrifter. Kontoret har videre forvaltet de løpende oppgavene med hensyn til skogfond og tilskuddsordninger. Forvaltning etter markaforskriften (Forskrift om skogsdrift, Oslo mfl.), bl.a. søknader om hogst og veibygging, er en av oppgavene som krever stor oppmerksomhet. Noen enkeltsaker er vanskelige og krever mye arbeid.

I det daglige ytes det også service overfor brukere som har skogbruksfaglige spørsmål; evt. spørsmål om eiendomsgrenser, ønske om kart etc. I tillegg utfører kontoret flere årlige overvåknings- og kontrolloppgaver i regi av bl.a. fylkesmannen, Skogfrøverket og SSB. Landbrukskontoret blir ofte involvert i prosjekter i andre offentlige etater eller skogeierforening, som viser til innhenting av statistikk eller arealopplysninger i kommunen.

Skogressursene

Hogstkvantumet var på ca. 79 992 m³ i 2016 og utgjør en bruttoverdi på om lag kr 30 mill. kr. Dette er en økning fra 2015, og ca. 7 000 m³ over gjennomsnittet de 5 foregående årene.

Det ble i 2016 satt ut ca. 100 000 planter i regionen, som er en svak nedgang fra året før. Planteaktiviteten er tett knyttet opp mot skogeieres foryngelsesplikt, og sier derfor mer om avvirkningsnivået i de tre foregående år enn om investeringsviljen blant skogeiere det året det plantes. Anslaget gir imidlertid ikke et fullgodt bilde av situasjonen, ettersom ikke all planteaktivitet innrapporteres gjennom skogfondssystemet. Det er derfor rimelig å anta at det reelle planteantallet er noe høyere. Skogeier er gjennom skogbruksloven forpliktet til å forynge skogen etter hogst. I vår region gjøres dette i de fleste tilfeller gjennom planting. Landbrukskontoret utfører årlig kontroll med at foryngelsesplikten overholdes.

Tilskudd til næringstiltak i skog

Forvaltningen bygger på Landbrukets tiltaksstrategier som gjelder for alle de 5 kommunene som kontoret forvalter (se nærmere om tiltaksstrategiene under kapittelet om miljø- og kulturminneforvaltning).

Tilskuddssatsen for ungskogpleie i bartrebestand var i 2016 på 40 %. Det ble totalt utbetalt 258 148 kr til dette formålet i 2016.

Vedtaksmyndighet for tilskudd til skogsveibygging ligger hos fylkesmannen. I 2016 kom det inn to søknader om tilskudd til skogsveibygging eller rehabilitering.

Markaforskriften

Markaforskriften (av skogloven 1987) skal sikre at utøvelse av skogbruk i Marka bidrar til å bevare og utvikle områdets kvaliteter knyttet til friluftsliv, naturmiljø, landskap, kulturminner og vannforsyning. Markaforskriften har regler for de fleste vanlige skogbrukstiltak, men fokus er i stor grad rettet mot foryngeshogst og veibygging pga. meldeplikt på slike tiltak. Saksbehandling fordrer nær kontakt med skognæring, miljø- og kulturminneinteresser.

Foto: Grete Ruden

Det er i 2016 behandlet totalt 87 søknader om hogst i marka etter markaforskriften. Alle hogstmeldinger er administrativt behandlet. Gjennomsnittlig flatestørrelse lå i 2016 på 20 daa. Maksimal tillatte størrelse på flatene er 50 daa på Romeriksåsen og 30 daa ellers innenfor Marka.

Driftsvei og tursti i Østmarka. Foto: Grete Ruden

JORDBRUK

Regionkontor landbruk forvalter en rekke økonomiske ordninger som er hjemlet i jordloven. Jordbruksavtalen er hvert år sentral i å sikre ulike mål i landbrukspolitikken. Den viktigste og største økonomiske ordningen er produksjonstilskudd for areal og dyrehold. Det er også andre tilskuddsordninger for miljøtiltak og kulturlandskapspleie.

Produksjonstilskuddene

Søknadsrundene for produksjonstilskudd er hvert år 20. januar for tilskudd til husdyr og tilskudd til avløsning ferie og fritid, og 20. august for areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd til husdyr. De 220 søknadene om produksjonstilskudd i 2016 gir ca. kr 23,4 mill. i inntekter til landbruket i regionen. Kontoret går igjennom og kontrollerer den enkelte søknad, og godkjenner for videre behandling. Ca. 5 % av søkerne blir trukket ut til stikkprøvekontroll, og disse blir besøkt i felten der dyretall, arealbruk, gjødselplan og sprøytejournal blir kontrollert. Ved manglende eller mangelfull gjødslingsplan eller sprøytejournal foretas en reduksjon i tilskuddet. Landbrukskontoret foretok i 2016 trekk for 3 foretak som ikke hadde godkjent gjødslingsplan.

Høstkornåker ved Stensrud i Lørenskog. Foto: Ida Frantzen Gjersem

Erstatning ved klimabetinget avlingsskade

Det var ingen søknader om erstatning for avlingssvikt etter vekstsesongen 2016. Erstatning kan gis for svikt i avlingsmengde på mer enn 30 % av gjennomsnittsnittsavling.

Velferdsordninger i landbruket

Landbrukskontoret forvalter tre ordninger. To av ordningene, avløserhjelp til ferie og fritid og avløserhjelp i forbindelse med sykdom og svangerskap, er i hovedsak benyttet av husdyrprodusenter. Også planteprodusenter kan søke tilskudd til avløsning med sykdom dersom de rammes av sykdom under onnearbeidet. En tredje ordning er tidligpensjon for landbruket, dette er en ordning for brukere over 62 år, som skal bidra til å lette og fremskynde generasjonsoverganger i næringa. Det var totalt 43 søknader om avløserhjelp til ferie og fritid i 2016. For refusjon av avløserutgifter ved sykdom var det totalt 7 søknader i 2016. Det var ingen søknader om tidligpensjon for landbruket i 2016.

Ajourhold av markslag

I 2016 har det ikke foregått periodisk ajourhold for noen av våre kommuner, men det var løpende ajourhold av markslag i alle kommuner. Oppdatert markslagskart legges til grunn for innsending av oppdaterte arealtall til landbruksregisteret, og brukes som grunnlag for beregning av arealtilskudd i produksjonstilskuddssøknader.

MILJØ - OG KULTURMINNEFORVALTNING

Landbrukskontoret har i jord- og skoglovssammenheng ansvar for samfunnets helhetsvurderinger av næringsinteresser og miljø- og kulturminneinteresser. Dette innebærer nært samarbeid med miljøvernansvarlige og kulturminneansvarlige i kommune og fylkeskommune.

Det er mange kvaliteter knyttet til miljø- og kulturminneinteresser innenfor våre landbruksarealer. Kontoret har således et stort ansvar for å ivareta samfunnsgoder knyttet til dette.

Arbeidet med miljø- og kulturminneforvaltning i skog er særlig forankret i markaforskriften. Saksbehandling etter markaforskriften er nærmere omtalt i kapittel om skogforvaltning over.

Kyr og kalver i ravinlandskapet ved Bøler hos Kaksrud, vinnere av kulturlandskapsprisen 2016. Foto Michelle Kaksrud

Informasjonsarbeid

Kontoret sendte i 2016 ut fire infoskriv til grunneiere og bønder i regionen for å heve blant annet miljøkompetansen. En annen kanal for å formidle informasjon er hjemmesiden, som brukes aktivt til nyheter og informasjon rundt aktuelle tilskuddsordninger. Totalt i 2016 var det registrert ca 2600 besøk til kontorets hjemmeside. Det var jevnt besøk til hjemmesiden gjennom året, med størst interesse rundt utsending av infoskriv og søknadsfristene for tilskuddsordningene i jordbruket.

Landbruksforum er også en del av infoarbeidet, samtidig som det koordinerer aktiviteten. Forumet består av styrene i næringsorganisasjonene i regionen, skogeierlaget og landbrukskontoret. I 2016 ble det utgitt ny stortingsmelding om friluftsliv og dette var temaet for årets landbruksforum. Det ble holdt innlegg på møtet både fra grunneiere i området og fra representanter i de ulike kommunene rundt temaet friluftsliv i landbruksområder.

Tilskuddsforvaltning/tiltaksstrategier

Landbrukets tiltaksstrategier for kommunene og Regionalt Miljøprogram for Oslo og Akershus legger grunnlaget for kontorets tilskuddsforvaltning. Ved tildeling av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket brukes prioriteringene i vedtatte landbrukets tiltaksstrategier for planperiode (2013-2016).

De lokale midlene fordeles etter en saksbehandling og råd fra *Regionalt råd for næring, miljø og kultur i Landbruket* (RL-rådet). De som er med i denne gruppa er foruten landbrukssjef, jordbrukssjef og skogbrukssjef; en representant fra bondelagene i hver kommune, en fra småbrukerlagene i regionen og en representant fra hver av kommunene (medarbeidere med miljø-, plan-, landskap- eller kulturfaglig kompetanse).

I 2016 var disse med i gruppa:

- Stig Ullereng (Skedsmo bondelag)
- Bodil Boasson (Nittedal og Hakadal bondelag)
- Ole Haug (Lørenskog landbruksforening)
- Vigdis Lindmark Smith, Ole Jakob Holt (Rælingen landbrukslag)
- Kristin Nesmoen (Oslo og Aker bondelag)
- Tore Berger (Sørkedalen Bonde- og småbrukarlag)
- Jon Arild Huseby (Nedre Romerike skogeierlag)
- Guro Haug (Nittedal kommune)
- Hilde Johanne Mangerud (Skedsmo kommune)
- Kari Westgaard Berg (Lørenskog kommune)
- Lise Jørstad (Oslo kommune)
- Mari Ann Vinje (Rælingen kommune)

Kulturlandskapsprisen 2016

Kulturlandskapsprisen for 2016 ble tildelt til ekteparet Michelle og Halvor Kaksrud fra Skedsmo. De driver aktiv med kjøttproduksjon og kyrne utnytter beitene i ravinene fra Bøler til Farseggen i Skedsmo. Gården Øvre Bøler ligger midt i et område med stor utbyggingspress.

Ekteparet Michelle og Halvor Kaksrud har stått på for beitende dyr som har gitt et levende og åpent landskap i et område i Skedsmo med mange utfordringer. Området er rik på biologisk mangfold grunnet lang tids beitebruk, og disse viktige naturtypene holdes fortsatt i hevd takket være riktig skjøtsel med beitedyr fra ekteparet Kaksrud.

Prisen består av 10.000 kr og en vandrepremie. Prisen ble utdelt av ordføreren i Skedsmo Ole Jacob Flåten i kommunestyremøte i Skedsmo 14. september 2016. Landbrukssjefen Knut Samseth delte ut vandrepremien, en styvingskniv med innskrift Kulturlandskapsprisen. Det var fjerde året prisen blir delt ut.

Halvor og Michelle Kaksrud med landbrukssjef Knut Samseth (til høyre) Foto: Ana Nilsen

Miljø- og kulturminneregistreringer

Det er registrert viktige områder for biologisk mangfold i kommunene. Data for Lørenskog, Oslo, Rælingen, Skedsmo og Nittedal foreligger i den nasjonale naturbasen. Det foreligger viltregistreringer i alle kommunene.

Det foreligger også områdevis kulturminneregistreringer i skog. Dataene er overbragt kommunene og finnes også i Riksantikvarens innsynsløsning på nett.

Tilskudd til miljøtiltak i skog

Det kan søkes om tilskudd for tiltak i skog som er viktig for biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturminner. Dette er en ordning for å avhjelpe skogeiere som blir økonomisk berørt av å ivareta eller utvikle miljøverdier. Ordningen gir kommunen mulighet til midlertidig sikring av miljøverdier uten bruk av egne midler. Midlene inngår i kommunenes samlede tildeling av NMSK-midler, og er ikke øremerket til dette formålet. Det kan gis inntil 30% tilskudd ved avståelse av hogst, eller andre miljøhensyn, fortrinnsvis i viktige områder for biologisk mangfold. Det kan også gis inntil 100% tilskudd til å bevare eller videreutvikle viktige miljøverdier som er skjøtselsbetinget. Det er utarbeidet eget søknadsskjema for tilskuddsordningen. Det ble ikke søkt om midler til miljøtiltak i skog i 2016.

Dreneringstilskudd

Dette er kommunale midler til drenering av jordbruksjord for å fremme økt matproduksjon og redusere faren for erosjon av matjord. Tilskuddssatsene er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Alle dreneringssøknadene ble behandlet fortløpende i 2016. Landbrukskontoret mottok 4 søknader om drenering og alle ble innvilget. RKL hadde tilgjengelig kr. 571.200 dreneringstilskudd og til de 4 søknadene ble det total innvilget tilskudd på kr. 214.023,-

SMIL – spesielle miljøtiltak i jordbruket

Dette er kommunale midler til miljøfremmende tiltak, som går utover det som kan forventes av normal jordbruksdrift. Søknadsfrist er 15. februar og 15. september.

Det kan søkes SMIL-tilskudd til:

1. Forurensningstiltak
  - Utbedre hydrotekniske anlegg for å hindre erosjon
  - Anlegging av fangdam for å rense/sedimentere avrenning fra jordbruksarealer
  - Etablere vegetasjonssone mot vassdrag
2. Kulturlandskapstiltak
  - Ivareta biologisk mangfold
  - Holde gamle beiter åpne
  - Tilgjengelighet – tilrettelegging for allmennheten
  - Vern av kulturminner og kulturmiljøer/bygninger

Det kan også ytes tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

I 2016 var det total 46 SMIL søknader, hvor av 24 til forurensningstiltak og 22 søknader til kulturlandskapstiltak. Av total 46 innkommende søknadene ble 21 tiltak/prosjekter tildelt tilskudd. Fylkesmannens tildeling av SMIL midler utgjorde kr. 828 600,- som var kr. 25 650 mer enn 2015. RKL hadde til disposisjon kr. 1 231 827 inkludert inndratte midler fra utgåtte prosjekter på kr. 403 200. Det ble totalt innvilget kr. 1 231 800 tilskudd til 21 SMIL prosjekter i 2016.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Satsingen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er en oppfølging av nasjonale mål om å ivareta kulturlandskapet. Dette er et samarbeid og spleiselag mellom landbruksmyndigheter og miljømyndigheter. Det er totalt 22 utvalgte områder fra hele landet og vårt område er representert med Nordmarksplassene Blankvannsbråten, Finnerud, Slagtern og Svartorseter i Oslo. Regionkontor landbruk sitter i styret og hadde ansvar for å administrere tilskuddet til Nordmarksplassene for 2016.

Regionalt miljøprogram (RMP)

Dette er en tilskuddsordning, hvor statlige midler for Oslo og Akershus blir fordelt av Fylkesmannen i Oslo og Akershus til gjennomføring av tiltak for å redusere forurensning og fremme verdiene i kulturlandskapet. Regionalt miljøprogram er vedtatt for en 4-års periode 2013-2016.

Ordningsfristen hadde søknadsfrist 20. oktober. Tiltakene som inngår gjelder to hovedgrupper:

1. Forurensning med tilskudd til endra jordarbeiding, vegetasjonssoner, gras på erosjonsutsatt areal, fangvekster med mer.
2. Kulturlandskap med tilskudd til skjøtsel av beiteareal, kulturminner, slått av artsrik eng med mer.

Åker i stubb og grasdekt vannvei ved Hellerud for beskyttelse mot erosjon fra overflateavrenning. Foto: Ida Frantzen Gjersem, RKL

Totalt 85 gårdbrukere søkte om tilskudd til forurensningstiltak og kulturlandskapstiltak. Tiltakene gir en betydelig reduksjon i avrenning av jord og næringsstoffer til vassdragene, og bidrar til å holde kulturlandskapet i god hevd. Oversikt over oppslutningen om RMP i 2016 er presentert i tabell 5.

Tabell 5: Oversikt over oppslutning om RMP 2016 i forhold til produksjonstilskuddssøknadene (PT) fra 20. august 2016.

	LØRENSKOG	NITTEDAL	OSLO	RÆLINGEN	SKEDSMO
Oppslutning (Antall RMP/PT søknader)	33 % (7/21)	50 % (24/48)	60 % (15/25)	72 % (13/18)	67 % (26/39)
Oppslutning: Prosentdel av kornareal med redusert/utsatt jordarbeiding	8 %	21 %	23 %	24 %	32 %

Vannkvalitet

RKL deltar i arbeidet med å bedre vannkvaliteten i vann- og vassdrag innenfor vårt distrikt. EUs vanddirektiv har som målsetting at alle vassdrag innen 2021 skal ha god økologisk og kjemisk status. RKL har vært representert i administrativ prosjektgruppe og temagruppe landbruk for vannområde Leira-Nitelva, temagruppe landbruk i vannområde Øyeren, samt i administrativ prosjektgruppe for Bekkelagsvassdraget i Oslo. I Oslo deltar RKL i tillegg i drikkevannsforum, med spesielt fokus på Maridalen og landbruket der.

Høstfarger langs Nitelva ved Åros bru. Foto: Ida Frantzen Gjersem, RKL

Økologisk dyrking

Arealer i økologisk planteproduksjon utgjorde 7,1 prosent av totalt jordbruksareal i 2016 i hele distriktet. Rælingen og Oslo kommune har høyest andel areal omlagt til økologisk. Det har ikke vært noen særlig endring i andelen økologisk landbruk i kommunene siste år.

Tabell 6: Oversikt over økologisk planteproduksjon i daa per kommune for 2016 (2015 tall i parentes)

	LØR.	NIT.	OSLO	RÆL.	SKEDS.	SUM
Totalt jordbruksareal i drift daa*	5 187 (5 182)	14 676 (14 664)	7 479 (7 486)	5 084 (5 879)	18 245 (18 316)	50 671 (51 527)
Totalt økologisk areal i drift daa**	0 (0)	66 (95)	1 855 (1961)	1 493 (2300)	225 (223)	3 639 (4 579)
% økologisk av totale jordbruksareal	0 % (0)	0,5 % (0,5)	24,8 % (26)	29 % (39)	1,3 % (1,3)	7,1 % (8,8)

* Kilde: SLF, jordbruksareal i drift 2013 – 2016.

**Kilde: Landbruksforvaltningens informasjonsbase LIB 2016.

Plantevernmiddebevis

Kontoret er eksamensansvarlig for godkjenningsordningen for bruk av plantevernmidler i regionen. Det ble i 2016 avholdt en eksamen på Natur videregående skole i Oslo, der til sammen 11 deltagere fra ulike kommuner deltok, alle besto eksamen. Det ble utstedt 39 autorisasjoner for regionen.

Areal- og kulturlandskapstilskudd

Areal- og kulturlandskapstilskuddene stiller miljøkrav som må overholdes for å motta produksjonstilskudd. Foretak som mottar produksjonstilskudd kan ikke foreta inngrep som er av negativ betydning for kulturlandskapet. Regelverk krever også at pløying nær vassdrag ikke skjer nærmere enn to meter. Det er ikke avdekket brudd på disse forholdene ved kontroller i 2016.

Utsikt mot Øyeren fra By i Rælingen. Foto: Ida Frantzen Gjersem, RKL

Veterinærvaktordning

Den kommunalt ledede veterinære vaktordning kom i stand 2009. Dette er en ordning som Mattilsynet tidligere hadde hånd om. Skedsmo kommune er vertskommune for et 7 kommune-samarbeid, ”Nye Stor-Oslo” vaktområde. Disse kommunene er Lørenskog, Skedsmo, Rælingen, Oslo, Nittedal, Asker og Bærum. Skedsmo har avtale med Norges veterinærhøgskole (nå NMBU Veterinærhøgskolen) om vaktholdet. (En ny avtale ble signert i 2013 og varer i 4 år). RKL gjør det administrative arbeidet og møter i Kontaktutvalget. Det ble avholdt ett møte i året som gikk. Kontaktutvalget bestod i 2016 av følgende representanter: husdyrgårder: Trude Onstad, Ole Tom Bø, Aksel Klever, landbrukskontorer: Olav Vik, Mary Tønder Vold, Knut Samseth, NMBU Veterinærhøgskolen: Helene Ween.

Forvaltning av Skulerud skog, Lørenskog

Naturstien i Skulerud skog ble i 2016 vedlikeholdt av Lørenskog Jakt- og Fiskeforening (LJFF). LJFF disponerte i 2016 fellingsretten på ett rådyr i Skulerud skog, og felte ett eldre hanndyr.

Det ble ikke utført ungskogpleie eller foryngelseshogst i skogteigen i 2016. Det ble imidlertid planlagt hogst i skogteigen, og melding om foryngelseshogst i Marka ble sendt Fylkesammen i Oslo og Akershus til behandling. Fylkesmannen godkjente hogsten i de omsøkte bestand i brev av 05.12.2016.

Vilt- og innlandsfisknemnda i Skedsmo

I 2016 ble viltnemnda og innlandsfisknemnda sammenslått, og RKL er sekretær for den nyopprettede vilt- og innlandsfisknemnda. Dette er et politisk utvalg som behandler alle hjortevilt- og innlandsfiskerelaterte saker i Skedsmo kommunen. RKL har sekretærrollen og ansvaret for all saksutredning, administrering av fellingstillatelser for rådyr og elg, tilskuddsordning til fisketiltak og ajourføring av opplysningene i hjorteviltregisteret. Det ble avholdt fem møter i vilt- og innlandsfisknemnda og behandlet totalt 33 saker.

Viltforvaltning i Nittedal

Viltnemnda i Nittedal kommune ble nedlagt og fra og med juli 2016 ble satt i gang en ny samarbeidsmodell. I 2016 ble det inngått en avtale for viltforvaltningstjenester mellom Regionkontor landbruk og Nittedal kommune. Kommunestyret har overordnet ansvar og vil behandle saker av prinsipiell karakter, rådmannen har ansvar for budsjett og er oppdragsansvarlig for fallvilt- og rovviltgruppa. RKL har fått delegert ansvaret for hjorteviltforvaltningen i Nittedal. Dette innebærer blant annet godkjenning av bestandsplaner for elg, hjort og rådyr, fellingstillatelser for hjortevilt og bever, registrering av fallvilt, utarbeidelse av saker til politisk behandling og koordinering av arbeidet med fallviltgruppa.

Viltnemnda i Rælingen

Regionkontor Landbruk har i 2016 vært sekretariat for viltnemnda i Rælingen kommune. Viltnemnda er også den politiske forankringen vedrørende fiskesaker i kommunen. I samråd med plan- og miljørådgiver i Rælingen foreslår sekretæren forvaltningspolitikk av vilt og fisk i kommunen. Viltnemnda fatter vedtak. Saker som inngår i viltforvaltningen er godkjenning av vald, fellingskvoter for elg, rådyr og bever, forvaltning av kanadagås (eggpunktering), tildeling av driftstilskudd til fiskeformål mv. I 2016 ble det avholdt fem møter i viltnemnda. Sekretariatet har i tillegg ansvaret for gjennomføring av elektronisk jegerprøveeksamen i kommunen. I Rælingen er det egen viltvaktgruppe som tar seg av påkjørt vilt, denne koordineres av leder i viltnemnda. Rælingen har bestemt å trekke sekretærfunksjonen for viltnemnda tilbake internt til Rælingen kommune fra og med. 1.1.2017.

Pilegrimsleden og Farseggen/Bøler/Enger i Skedsmo kommune

Landskapsarkitekt Turid Rikheim har vært innleid konsulent i en deltidsstilling for å følge opp pilegrimsprosjekt og Farseggenprosjekt for Skedsmo. I tillegg har Grete Ruden vært engasjert for å fullføre arbeidet i slutfasen. I 2016 ble det utført skilting og tilrettelegging av trasé, med utplassering av trapper, 8 melkeramper og 6 informasjonstavler. Det ble avholdt et arrangement med vandreteater fra Skedsmo kirke i forbindelse med nyåpningen av Pilegrimsleden.

Vandreteater, foto: Ola Rønne, Akershus fylkeskommune

Kystgeita til Oslo

Desember 2016 ankom 23 friske geiter til Bogstad. Bogstad gård hadde i forkant gjort i stand nye områder og gjerdet inn og plassert oppholdsrom for geitene der. Prosjektet fortsetter i to år til med tanke på skjøtsel og næringsutvikling i Oslo.

Regionkontor landbruk avsluttet arbeidet med forprosjekt om kystgeit til Oslo våren 2016. I dette arbeidet ble det lagt fram avlsplan fra NMBU og en plan for gjennomføring av hovedprosjekt om kystgeit. Landbruksdirektoratet og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel bevilget midler for overføring av dyr til Oslo i hovedprosjektet. Etersom prosjektleder ved RKL Jonas Løvaas Gjerstad byttet jobb til Bogstad gård som formidler, ble prosjektet om overføring av dyr gjennomført der i regi av Bymiljøetaten. Vedtak i søknad til Mattilsynet innebar strenge veterinærtekniske vilkår for overføring.

Kystgeiter på Bogstad. Foto: Ana Nilsen RKL

Arbeidsgruppa for prosjektet har vært Nina Sæther (NIBIO/ Norsk Genressurscenter), Inge Grepstad Kristoffersen BYM, Jonas Gjerstad BYM, Ana Nilsen og Knut Samseth, begge RKL. Søknad om midler fra Fylkesmannen om næringsutvikling lokalt i Oslo for bøndene i fylket og skjøtsel av Oslos grønne kulturlandskap, ble avslått for 2016. Dette betød at det ikke ble midler til å lønne en prosjektleder, men at BYM tok på seg omkostninger for dette indirekte.

Landbrukskontoret driver på generell basis veiledning til brukere som ønsker å etablere ny produksjon eller virksomhet på sine gårder. RKL er førstelinjekontor for søknader til Innovasjon Norge (IN) for bygdeutviklingsmidler, BU-midler.

Innovasjon Norges BU-pris for Oslo

Jentene ved «Blomsterhagen på Abildsø» fikk årets bygdeutviklingspris for Oslo. De har gjennom sin virksomhet startet opp med økologiske snittblomster dyrket på friland. Dette har gitt meningsfull landbruksrelatert aktivitet og styrket Oslos agronomiske kompetanse innen blomsterfaget. Abildsø gård som sosial entreprenør er også styrket med denne tilstedeværelsen.

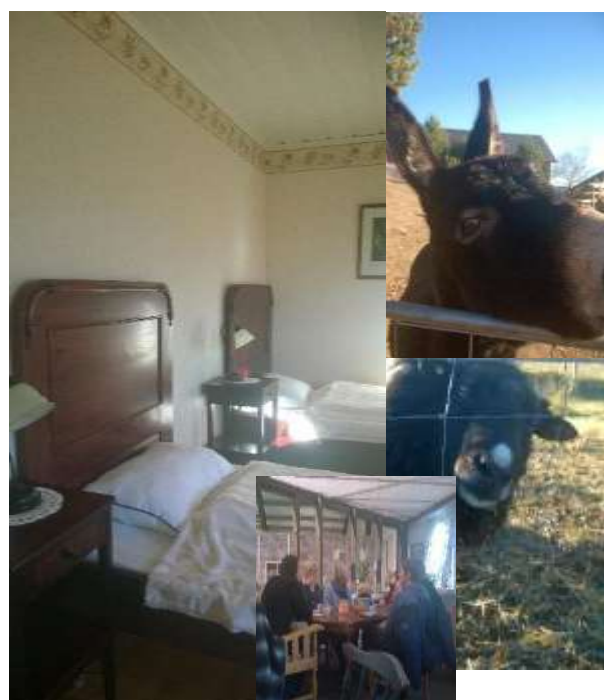
Bed and breakfast på gård

Prosjektet Bed & Breakfast på gård i Oslo og på Romerike ble gjennomført i perioden august-november 2016. Målet med prosjektet var «å sikre en god utvikling av et mangfoldig B & B på gård-tilbud i Oslo og Romerike, gjennom samarbeid i nettverk om standard for kvalitet og prissetting av utvikling av opplevelse- og mattradisjon». Det ble gjennomført to nettverksmøter med tidligere og nye deltakere, og en studietur (dagstur) med deltakere fra nettverket. Til sammen 19 personer er registrert i nettverket. Disse representerer 16 gårder fordelt på 8 kommuner. Deltaker- kommunene, er: Fet, Sørums, Skedsmo, Nittedal, Oslo, Ullensaker, Nes og Enebakk.

Tema på nettverksmøte 1 i september 2016, var bl.a. gårdshistorie og identitet, erfaringer med forprosjekt og erfaringer med overnattingsgjester. Arkeolog og ansvarlig for pilegrimsledene i Akershus, Akershus fylkeskommune, Ola Rønne holdt et foredrag med tittelen «Hva står vi for?».

Tema på nettverksmøte 2 i november 2016, var bl.a. god og bærekraftig mat (breakfast), hvordan jobbe med forretningsideen og felles grunnleggende krav til kvalitet. Eksterne bidragsyttere på dette møtet var seniorrådgiver Ingeborg K. Gresaker fra Innovasjon Norge og mat- og miljøveileder Camilla Wilse i Debioinfo. Studieturen ble arrangert 29.10 og programmet ble lagt i samråd med deltakere i nettverket og referansegruppa; mat, kortreiste produkter og opplevelser

Nettverksmøter og studietur er blitt formidlet til nettverket via epost og også gjort kjent på RKL sin hjemmeside og på prosjektets facebookside: Bed & Breakfast på gård. Nettverket vil i fortsettelsen holde kontakten gjennom facebooksidene, som blir en lukket gruppe for de som nå deltar. RKL vil administrere gruppen, og vil oppfordre deltakerne til å dele erfaringer fra sine respektive prosjekter fremover

Bilder fra studietur på Romerike. Foto Knut Samseth, RKL

Prosjektet startet i 2012 har pågått i perioder i 2013 og 2014. I 2016 innvilget Fylkesmannen i Oslo og Akershus midler til et lite nettverksprosjekt. Finansieringen ble styrket ved Akershus fylkeskommunes næringsmidler og med midler fra kulturminneavdelingens pilegrimsledarbeid. Regionkontor landbruk ved landbrukssjef Knut Samseth har vært ansvarlig og ledet prosjektet. Margrethe Henden Aaraas har vært prosjektleder i 25 % stilling fra 1.august til 30.november. Referansegruppa har vært sammensatt

av landbrukssjefen, prosjektleder, Visit Romerike v/Ninni Tranum, Akershus fylkeskommune v/Ola Rønne og nettverket ved bonde Henrik Ebne.

Innovasjon-Norge søknader

Det var fire søknader om tilleggsnæringer som fikk etableringsstipend fra Innovasjon-Norge. Søknadene er innenfor områdene landbruksbasert reiseliv (2), urbant landbruk og lokal matutvikling. Det kom ingen nye søknader innen tradisjonelt landbruk.

Husdyrkonsesjon

Konsesjonsloven for husdyrhold legger premissene for størrelsen av hvert enkelt bruks kraftforbaserte husdyrhold, for eksempel svine- og eggproduksjon. Det har ikke vært noen søknader i 2016.

Regionalt bygdeutviklingsprogram

Det regionale bygdeutviklingsprogrammet RBP består av regionale planer for miljø (RMP), skog (RSK) og næring (RNP). I 2016 har det vært lite aktivitet i arbeidet, RKL har deltatt i 1 møte i arbeidsgruppen for RBP i regi av Fylkesmannen.

VEDLEGG – STATISTIKK OG ØKONOMI

Tabell 7: Økonomi 2016 ved landbrukskontoret – detaljer kommunale prosjekt

Konto	Konto (T)	Beløp	Opprinnelig budsjett	Rev. budsjett
	PILGRIMSLED			
10111	REGULATIVLØNN (FAST LØNN)	16 700	0	0
10141	LØRDAGS- OG SØNDAGSTILLEGG	358	0	0
10910	ARBEIDSGIVERS ANDEL PENSJON	2 209	0	0
10999	ARBEIDSGIVERAVGIFT	2 721	0	0
11151	MAT TIL BEVERTNING møter/utvalg/råd/kurs/opplæring	149	0	0
11610	KM-GODTGJØRELSE INKL. PASSASJERTILLEGG - OPPLYSNINGSPLIKTIG	375	0	0
11732	REISEUTG.: BUSS, TAXI, FLY, LEIEBIL, BOMP., PARKERING	80	0	0
16900	FORDELTE UTGIFTER / INTERNSALG (utenfor mva-oppgaven)	-92 929	0	0
		-70 337	0	0
	REISELIVSTILTAK I LANDBRUKET			
10111	REGULATIVLØNN (FAST LØNN)	40 936	0	0
10910	ARBEIDSGIVERS ANDEL PENSJON	5 416	0	0
10999	ARBEIDSGIVERAVGIFT	6 536	0	0
11151	MAT TIL BEVERTNING møter/utvalg/råd/kurs/opplæring	6 561	0	0
11510	KURS/KONFERANSER INKL.HOTELL, OPPL.TILTAK ANSATTE	2 313	0	0
11521	UTGIFTER TIL FORELESERE/ KURSHOLDERE	5 100	0	0
11610	KM-GODTGJØRELSE INKL. PASSASJERTILLEGG - OPPLYSNINGSPLIKTIG	-	13000	13000
11725	ANNEN TRANSPORT (inkl leie turbusser)	7 190	0	0
11915	LEIE AV MØTELOKALER	4 548	0	0
14290	MERVERDIAVGIFT SOM GIR RETT TIL MVAKOMPENSASJON	1 631	0	0
17000	STATSREFUSJONER / -TILSKUDD	-60 000	-60000	-60000
17290	KOMPENSASJON FOR MERVERDIGAVGIFT	-1 631	0	0
17730	REF. FRA ANDRE (PRIVATE)-Utgående faktura	-750	0	0
19402	BRUK AV IKKE DISPONERT (IK)	-17 849	0	0
		-	-47000	-47000
	VETERINÆR VAKTORDN. FOR 7 KOMMUNER			
13000	TJENESTER/LEGEHONORAR FRA STAT/SYKEHUS (AHUS M/FLER)	754 028	748700	748700
17000	STATSREFUSJONER / -TILSKUDD	-789 092	-789000	-789000
		-35 064	-40300	-40300
	SKOGKULTURPROSJEKT			
14020	ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN	17 349	0	0
19500	BRUK AV BUNDE DRIFTSFOND	-17 349	0	0
		-	0	0
	KYSTGEIT			
15402	AVS. ÅRETS IKKE DISPONERT - IK	57 390	0	0
15500	AVSETNING BUNDET DRIFTSFOND	189 610	0	0
17000	STATSREFUSJONER / -TILSKUDD	-79 000	0	0
17505	REFUSJON OSLO KOMMUNE	-50 000	0	0
17710	REFUSJONER FRA ANDRE (PRIVATE)	-118 000	0	0
		-	0	0
	FORVALTNING KOMMUNESKOG LØRENSKOG			
10111	REGULATIVLØNN (FAST LØNN)	-	11100	11100
10910	ARBEIDSGIVERS ANDEL PENSJON	-	2300	2300
10999	ARBEIDSGIVERAVGIFT	-	2200	2200
15402	AVS. ÅRETS IKKE DISPONERT - IK	17 000	0	0
17501	REFUSJON LØRENSKOG KOMMUNE	-17 000	-17000	-17000
		-	-1400	-1400
	KARTABONNEMENT			
11032	KARTVERK	50 000	53700	53700
14290	MERVERDIAVGIFT SOM GIR RETT TIL MVAKOMPENSASJON	12 500	0	0
17290	KOMPENSASJON FOR MERVERDIGAVGIFT	-12 500	0	0
17505	REFUSJON OSLO KOMMUNE	-50 000	-50000	-50000

Tabell 8 fortsettelse: Økonomi 2016 ved landbrukskontoret – detaljer kommunale prosjekt

Konto	Konto (T)	Beløp	Opprinnelig budsjett	Rev. budsjett
		-	3700	3700
	SEKRETÆR VILTNEMDA SKEDSMO			
16900	FORDELTE UTGIFTER / INTERNSALG (utenfor mva-oppgaven)	-110 000	-75000	-75000
		-110 000	-75000	-75000
	FORVALTNING KOMMUNESKOG SKEDSMO			
10111	REGULATIVLØNN (FAST LØNN)	-	64700	64700
10910	ARBEIDSGIVERS ANDEL PENSJON	-	11100	11100
10999	ARBEIDSGIVERAVGIFT	-	10700	10700
16900	FORDELTE UTGIFTER / INTERNSALG (utenfor mva-oppgaven)	-60 000	-94000	-94000
		-60 000	-7500	-7500
	SEKRETÆR VILTNEMDA NITTEDAL			
17502	REFUSJON NITTEDAL KOMMUNE	-75 000	-75000	-75000
		-75 000	-75000	-75000
	SEKRETÆR VILTNEMDA RÆLINGEN			
17503	REFUSJON RÆLINGEN KOMMUNE	-86 000	-86000	-86000
		-86 000	-86000	-86000
	NITTEDAL MILJØTILTAK/FANGDAM			
15500	AVSETNING BUNDET DRIFTSFOND	220 000	0	0
19500	BRUK AV BUNDNE DRIFTSFOND	-220 000	0	0
		-	0	0

Tabell 9: Prosentvis arbeidsfordeling i mellom kommunene når fellesadministrasjon og prosjekt ikke er medregnet

	Lørenskog	Oslo	Rælingen	Nittedal	Skedsmo	Sum
Arbeid 2016	14,1	21,5	20,0	22,2	22,1	100
Rammeavtale	14	20	13,5	29,5	23	100

Skogbruksstatistikk

Tabell 10: Skogbruksstatistikk, avvirkning, skogfond, skogkultur, tilskudd

	Lørenskog	Nittedal	Oslo	Rælingen	Skedsmo	SUM
Avvirkning 2016						
Avvirkning m ³	6 441	26 426	37 991	4 356	4 778	79 992
Bruttoverdi kr	2 328 624	9 886 837	14 291 134	1 577 794	1 520 178	29 604 567
Skogfond						
Endringer på konto						
Saldo pr 01.01.16	692 651	3 276 686	5 727 705	593 822	1 062 839	11 353 703
Endring	454 181	374 781	472 399	204 353	83 217	1 588 931
Saldo pr 31.12.16	1 146 832	3 651 468	6 200 104	798 175	1 146 056	12 942 634
Skogkultur, investeringer						
Planting stk.	1 000	83 055	6 550	0	9 700	100 305
Ungskogpleie daa	7	491	553	0	47	1 098
Ungskogpl. kr	4 200	275 252	335 591	0	34 169	694 485
Ungskogpl tilsk.	1 680	110 210	132 591	0	13 667	258 148

Tabell 11: Oversikt over hogstmeldinger i marka

	Lørenskog	Nittedal	Oslo	Rælingen	Skedsmo	Alle
Hogstmeldinger						
Antall omsøkte hogstflater	17	37	16	13	4	87
Godkjent*	17	36	16	13	4	86
<i>*med eller uten endringer</i>						
Hogstform i % av godkjent areal						
Flate	90 %	86 %	100 %	100 %	44 %	84 %
Frøtre	7 %	4 %	0 %	0 %	36 %	10 %
Skjerm	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Kant	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Småflate	0 %	3 %	0 %	0 %	20 %	4 %
Gjennomhogst	3 %	7 %	0 %	0 %	0 %	2 %
Gj. snittlig flatestørrelse, dekar:						
Flatehogst	20	25	25	19	14	20

Jordbruksstatistikk

Tabell 12: Antall mottatte søknader, bevilget tilskudd, eksamener og autorisasjonsbevis. Produksjonstilskudd jan. 2016 og aug. 2016.

	Lørenskog	Nittedal	Oslo	Rælingen	Skedsmo	SUM
Produksjonstilskudd, 2 søknadsomganger						
Søknader	30	68	39	29	54	220
Tilskudd	2 858 474	6 186 637	3 041 025	3 162 065	8 183 229	23 431 430
Refusjon utgifter til avløser, ferie og fritid:						
Søknader	7	12	4	9	11	43
Refusjonsbeløp	390 729	434 264	113 781	480 180	647 122	2 066 076
Refusjon av avløserutgifter ved sykdom etc						
Søknader	2	2	1	0	2	7
Tilskudd	127 350	86 478	41 440	0	128 509	383 777
SMIL - Fangdammer, bygnings- og hydrotekniske miljøtiltak						
Søknader	1	5	1	2	4	13
Tilskudd	24 100	217 500	14 700	167 600	315 300	739 200
SMIL - Kulturlandskapsmidler og biologisk mangfold						
Søknader	2	1	2	2	1	8
Tilskudd	155 300	99 300	145 800	54 200	38 000	492 600
SMIL – Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter						
Søknader	0	0	0	0	0	0
Tilskudd	0	0	0	0	0	0
Dreneringstilskudd :						
Søknader	0	2	0	1	1	4
Tilskudd		114 000		93 523	6 500	214 023
RMP – Tilskudd til kulturlandskapstiltak						
Søknader	6	8	14	8	9	45
Tilskudd	36 921	175 975	234 393	290 890	272 555	1 010 734
RMP – Tilskudd til forurensningstiltak						
Søknader	6	21	11	13	25	76
Tilskudd	180 800	572 808	239 516	431 164	1 031 096	2 455 384
SUM	3 773 674	7 886 962	3 830 655	4 679 622	10 622 311	30 793 224
TILSKUDD						

Tabell 13: Antall eksamener og autorisasjoner plantevernautorisasjonsordningen

	Lørenskog	Oslo	Rælingen	Nittedal	Skedsmo	Sum
Autorisasjoner	4	7	16	2	10	39
Eksamener	0	0	11	0	0	11